

Állásfoglalás a biztonságos villamosenergia-ellátásról

Hazánk villamosenergia-ellátásának biztonságosnak, az energiának hozzáférhetőnek, megfizethetőnek és környezeti szempontból fenntarthatónak kell lennie. Az elkövetkező tizenöt év alatt a meglévő erőműpark beépített teljesítőképességének mintegy 3500 MW-os csökkenése várható a selejtezések miatt. Ennek, valamint a várható igénynövekedésnek a kompenzálására egy évtized alatt legalább mintegy 5300 MW új erőművet kell létesíteni, tizenöt év alatt pedig valamivel több mint 7000 MW-ot, ha a jelenlegi importot is teljes egészében ki akarnánk váltani. Ezt a kapacitásigényt részlegesen és átmenetileg, a meglévő atomerőművi blokkok leállításig, fedezi Paks II. 2400 MW-os kapacitása, a fennmaradó különbözetet pedig új termelő kapacitások létesítésével, illetve az import növelésével lehet kielégíteni. Ebből kiindulva az MTA Műszaki Osztályának Energetikai Tudományos Bizottsága szükségesnek látta, hogy állást foglaljon és javaslatot tegyen a villamosenergia-kapacitások fejlesztésére.

A keletkező erőművi kapacitás hiány kezelése során – a hazai kapacitások fejlesztése és az import célszerű aránya meghatározásánál – figyelembe kell venni az alábbiakat:

- A külföldön létesülő, időjárásfüggő megújuló erőművek (napenergia, szélenergia) jórészt kiszorították a nagyon jó hatásfokú, ottani hagyományos erőműveket a saját piacaikról. Az így kialakult túlkínálat a hazai villamosenergia-import jelentős növekedését, egyes termelők piacvesztését eredményezte. A határkeresztező vezetékkapacitások növelése esetén az import-növekedés további hazai termelőket szoríthat ki a piacról, így a kritikus helyzetekben jelenleg még elégséges hazai erőműkapacitás az ellátásbiztonság érdekében szükséges szint alá csökkenhet. Ugyanakkor **számolni kell azzal, hogy kedvezőtlen időjárási körülmények esetén az importálható villamos energia mennyisége nagyon lecsökken és a hazai forrásokkal együtt sem lesz elegendő a fogyasztói igények kielégítésére. Ezért fel kell készülni az ilyen helyzetek kezelésére, és az ekkori igények kielégítéséhez szükséges nagyságú forrást kell tartani a rendszerben.**
- Az időjárásfüggő megújuló erőművek részarányának növekedésével várhatóan csak az atomerőmű tud majd alaperőmű üzem módban értékesíteni, az egyéb erőművek csupán változó teljesítménnyel tudnak piacra lépni, illetve tartalékban állnak. A piacra termelő, vagy ilyen lehetőségre váró erőművek mellett a frekvenciamegtartó (korábban primer) és frekvencia visszaállítási (szekunder) tartalékok európai szabályoknak megfelelő nagysága mellett **helyettesítő (tercier) tartalékokat is készenlétben kell tartani.**
- A jelenlegi árak a meglévő erőművek költségeit nem fedezik teljes mértékben. A csak az energiapiacra alapozó modell a meglévő hagyományos erőművek egy részének üzemben tartását s majdani kiváltását nem teszi lehetővé¹. A támogatott, nem szabályozható megújuló kapacitások létesítése is indokolja, hogy az ellátásbiztonság érdekében a hagyományos erőművek rendszerben maradjanak, s újak létesüljenek. **Ezért az erőművek számára kiegészítő bevételt kell biztosítani. Ez a meglévő erőművek esetében valamilyen, az EU elvárásainak² is megfelelő támogatási mechanizmussal, új források esetén létesítési pályázat kiírásával vagy egységes kapacitásfenntartási és -fejlesztési mechanizmussal lenne lehetséges.** Az idő sürget, mivel bármilyen támogatási rendszer bevezetése alapos, az EU szabályozásoknak megfelelő előkészítést, az Európai Bizottság általi jóváhagyást igényel, így tényleges alkalmazására csak több év múlva kerülhet sor. **Meg kell előzni, hogy szabályozás hiányában a hazai energiapolitika beavatkozási lehetőség nélkül maradjon.**

¹ Ezt az Európai Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatósága is megállapította.

² REPORT FROM THE COMMISSION Final Report of the Sector Inquiry on Capacity Mechanisms {SWD(2016) 385 final}, Brussels, 30.11.2016 COM(2016) 752 final

- **Magyarországnak a megújuló energia felhasználására és az atomenergiára egyaránt szüksége van. Az erőműrendszer fejlesztésében ezek egymás kiegészítői, nem pedig riválisai.** A megújuló energiaforrások versenyképességének folyamatos javulása lehetővé teszi ezek intenzívebb fejlesztését. Az ország villamosenergia-igényét megújulókból azonban sem technikailag, sem a még nélkülözhetetlen támogatás terhei miatt nem lehet kielégíteni, de a helyi alkalmazások javíthatják a villamosenergia-ellátottságot. Az időjárásfüggő források a szabályozási, energiatárolási lehetőségektől függően integrálhatók a villamosenergia-rendszerbe. Ezt elősegíthetné a szivattyús energiatárolók létesítése, de az ezekre vonatkozó döntést komplex műszaki, gazdasági és környezetvédelmi vizsgálatoknak kell megalapozniuk. A biomassza erőművek közül az ipari, kommunális és mezőgazdasági hulladék, illetve gáztüzelésűek építése ösztönözhető, viszont a fatüzelésűeket inkább megszüntetni kellene. A hazai geotermikus források villamosenergia-termelésre történő alkalmazhatósága — alapvetően a hazai kutak jellemzően 100°C alatti hőmérséklete miatt — korlátozott. Komplex műszaki, gazdasági és környezetvédelmi vizsgálatokkal megalapozott politikai döntés indokolt a vízerőművek jövője, újak létesítése ügyében.
- **A biztonságos ellátáshoz még a Paks II. Atomerőmű blokkjainak tervezett időpontokban történő üzembe helyezése esetén is szükség lesz rugalmas, kis kihasználású, piacra és tartalékként is értékesíthető erőművek építésére.** A nagy egységteljesítmény következtében a rendszerüzemeltető által lekötendő tartalékteljesítményeket is növelni kell. **A tartalék részben fedezhető importtal. Ezt a lehetőségek és várható fogyasztói költségek figyelembevételével mérlegelni lehet, de a nemzeti szuverenitásból adódóan, s a válsághelyzetekben várható piaci intervenciókra tekintettel, minél nagyobb hányadát hazai forrásból indokolt lekötöni.**
- **A Paksi Atomerőmű működő blokkjainak a 2030-as években történő leállása miatt új erőművek** – jelen ismereteink szerint alaperőművek – **építésére lesz szükség.** A helyzet újraértékelése és az aktualizált prognózisok alapján erről döntenie 2022-25 között kell majd.

Az erőmű-létesítés liberalizált energiapiacra nem feltétlenül az állam feladata. Ugyanakkor az állam érdeke, hogy az erőműépítések iránya garantálja az ellátásbiztonságot és az ezt megvalósító rendszerösszetételt, továbbá biztosítsa a villamos energia hozzáférhetőségét és megfizethetőségét a szociálisan hátrányos helyzetű fogyasztók számára is.

Az állam érdeke az ellátásbiztonság garantálásához szükséges beavatkozási lehetőségek megteremtése, amelyre egy megfelelően szabályozott kapacitáspiac létrehozása adhat lehetőséget.

Az állam a saját eszközeivel segítheti a szükséges új források várható piacra lépését, a kedvező befektetői magatartást ösztönző, stabil szabályozással, a rendelkezésére álló pénzügyi eszközökkel (adók, támogatások), a jól követhető engedélyezési rendszerrel és az engedélyezési követelmények meghatározásával. Ez különösen a Paks II. kapacitását kiegészítő, tartalékként támogató erőművek befektetők általi időben történő megvalósítása, illetve a nemzeti Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terv teljesítése szempontjából lenne indokolt. Ezekkel összefüggésben az állam lehetősége és kötelessége az energiaellátás költségterheinek igazságos megosztása a piac szereplői között.

Az állam a támogatásra fordítható pénzeszközök megfelelő allokálásával – az EU-s szabályokkal összhangban – optimalizálhatja a kívánatos célok, elsősorban a megújuló alkalmazására vonatkozó vállalások teljesítéséhez szükséges pénzügyi ráfordításokat.

Az állam a piaci befektetőkkel azonos feltételrendszerben, mint tulajdonos vagy résztulajdonos, piaci szereplőként is részt vehet az erőműépítésben, ezzel az erőműrendszer összetételének közvetlen alakítójává válhat.

Az Energetikai Bizottság javasolja, hogy az illetékesek mielőbb tűzzék napirendre a felvetett kérdések megvitatását és hozzák meg a megfelelő döntéseket.